

"communicative competence", etc. As a **conclusion**, we assume that the definition of foreign language communicative competence has not been finalized and needs more detailed research.

Keywords: competence; competence approach; communicative competence; foreign language competence; key competence.

DOI

УДК 376.159.9

А. Ларіонцева

ТЕОРЕТИКО-АНАЛІТИЧНИЙ ДИСКУРС ПОНЯТТЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО МАЙБУТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ПСИХОЛОГІВ В ЗВТО

Резюме

Мета. Стаття присвячена теоретико-аналітичному аналізу аспектів професійної готовності майбутніх магістрів до майбутньої діяльності в закладах вищої технічної освіти. Розглянуто теоретичні засади професійної готовності майбутнього психолога до майбутньої діяльності, проведено аналіз поглядів вітчизняних та зарубіжних науковців щодо професійної готовності майбутніх магістрів психологів в закладах вищої технічної освіти (ЗВТО).

Методики дослідження. Для досягнення мети в роботі було використано сукупність методів і прийомів наукового пізнання. Так, для визначення сутності поняття професійної готовності використані методи, що формують теоретико-аналітичний дискурс науково-фахової літератури за проблемою дослідження та узагальнення отриманої інформації; структурний аналіз; узагальнення теоретично-методологічних аспектів проблеми; обґрунтування теоретичної концепції предмету дослідження; метод логічного узагальнення, який здійснює теоретичний опис важливості поставлених задач та уточнення ключових понять дослідження.

Результати. Розкрито теоретичні аспекти поняття «професійної готовності» до майбутньої діяльності, що складають основу формування професійних компетенцій майбутнього магістра психолога у процесі підготовки до його майбутньої фахової діяльності.

Висновки. Проблема професійної готовності магістрів психологів до майбутньої професійної діяльності є, на сьогодні, достатньо гострою, а розширення поля діяльності психологів висуває високі вимоги до особистості самого фахівця. Масштаб особистості випускників ЗВТО повинен відповідати масштабу професійних завдань, які сучасне життя і суспільство ставлять перед магістрами психологами, а це, водночас, вимагає корекції освітніх програм у закладах вищої освіти.

У зв'язку з реформуванням освіти питання інноваційних змін у професійній підготовці майбутніх фахівців різного профілю стають найбільш пріоритетними. Актуалізується проблема переходу від знаннєвої парадигми до методологічного спрямування, яка передбачає самостійну орієнтацію студентів у світі інформації, формуючи таким чином у майбутніх фахівців професійну компетентність. Підкреслимо, що акцентується увага на проблемі професійної підготовки майбутніх психологів до професійної діяльності, в динамічно-енергетичному освітньому середовищі закладу вищої технічної освіти.

Ключові слова: готовність; магістр психолог; професійна готовність; професійна діяльність; психолог

Вступ. На сьогодні українське суспільство потребує конкурентоспроможних та висококваліфікованих спеціалістів, які володіють як професійними компетенціями і діловою наполегливістю, так і здатністю брати відповідальність та приймати самостійні рішення, тобто таких фахівців, які володіють як професійними, так і особистісними якостями, необхідними для успішної професійної діяльності.

Професійна готовність до майбутньої діяльності є однією з найважливіших та головних характеристик майбутніх фахівців. Особливо це стосується магістрів психології, які в майбутньому мають працювати у сфері психологічної діагностики, консультування та терапії.

Професійна готовність майбутнього магістра психолога до професійної діяльності може бути визначена як комплексна характеристика, яка включає в себе як знання, уміння та навички, які необхідні для успішної реалізації професійних задач, так і психологічну готовність особистості

до роботи в даній професійній сфері, її психофізіологічні особливості та мотивацію, що впливає на ефективність виконання завдань.

Особливо важливим є розвиток навичок, які дозволяють магістрам психології працювати з людьми, зокрема з клієнтами, що звертаються за допомогою. Цими навичками можуть бути ефективна комунікація, вміння слухати та сприймати інформацію, аналізувати ситуацію та знаходити рішення, а також вміння працювати з емоціями та почуттями клієнта.

Проблема готовності досліджувалася та продовжує досліджуватися вченими різних напрямків, зокрема філософами, психологами, соціологами та педагогами. Для нашого дослідження доцільно розглянути категорію готовності в її психолого-педагогічному аспекті.

У психолого-педагогічних дослідженнях готовність трактується як цілісний комплексний прояв особистості, який має здатність сприяти ефективному виконанню особою своєї діяльності та використанню своїх професійних функцій. Вона набувається в процесі психологічної, моральної, професійної та фізичної підготовки, у результаті чого будемо мати усесторонній розвиток фахівця, не забуваючи враховувати вимоги до професійної діяльності.

Аналіз змісту поняття «готовність» показує, що багато вчених розуміють під ним готовність до конкретної дії, причому спільним акцентом у всіх визначеннях є прагнення суб'єкта виконати її найкращим чином (Крутецкий, 1972).

Майбутній магістр психології, який навчається на психологічному факультеті, на початку своєї підготовки має, як правило, суб'єктивні уявлення про свою майбутню професійну діяльність, та те, якими компетенціями, вміннями та навичками він повинен володіти. Це може бути пов'язано з особистими враженнями, отриманими в повсякденному спілкуванні, переглянутих кінофільмів та прочитаних книг, що, в свою чергу, може суперечити справжньої фахової підготовки майбутнього магістра психолога до майбутньої професійної діяльності. Тому розуміння професійної готовності до майбутньої діяльності майбутнього магістра психолога є дуже важливим.

Однак, сама сутність поняття «готовність» розглядається різними авторами досить неоднорідно. Так психологічну готовність розуміють як важливу передумову цілеспрямованої діяльності, її стійкості, ефективності та регуляції (Санникова, 2006).

Психологічна готовність до професійної діяльності допомагає фахівцю вдало виконувати свої обов'язки, правильно використовувати свої знання й досвід та особисті якості, зберігаючи, при цьому, самоконтроль і вміння трансформувати свою діяльність у певних ситуаціях (Шевченко, 2002). Враховуючи це, можемо зазначити, що основним етапом професійного становлення та розвитку є отримання освіти у закладі вищої освіти. Професійну підготовку майбутніх магістрів психологів сьогодні забезпечує базова вузівська та післядипломна освіта. В той же час загальна програма підготовки майбутніх магістрів-психологів наближена до вимог Болонської угоди, а саме: після чотирьох років навчання студент отримує ступінь «бакалавр психології», забезпечуючи, тим самим, загальну психологічну освіту. Далі, бакалавр психології може закінчити навчання за програмою магістратури та отримати ступінь «магістр психології» (Марценюк, 2014).

Болонський процес став проривним в області європейської освіти. Офіційною датою початку процесу прийнято вважати 19 червня 1999 року, коли представники 29 європейських країн підписали у Болоньї (місто на півночі Італії) декларацію про створення Європейського простору вищої освіти. Це унікальна угода, яку сьогодні підтримують 47 країн, а у 2005 році в Бергені (Норвегія) цю декларацію підписав і міністр освіти України (Марценюк, 2014).

Болонський процес включає обов'язкові два рівні вищої освіти («бакалавр», «магістр»), академічні кредити ECTS, єдині європейські оцінки, академічну мобільність студентів, викладачів, адміністративно технічного персоналу закладів вищої освіти; європейський додаток до диплому, створюючи таким чином єдиний європейський дослідницький простір, з контролем якості вищої освіти (Іванова, Москаток & Корсун, 2013).

При врахуванні положень Болонського процесу, в той же час варто відзначити, що зміст професійної підготовки психолога буде визначатися програмою закладу вищої освіти, що розробляється відповідно до Державних стандартів освіти за певною спеціальністю, яка включає вивчення значної кількості дисциплін, які пов'язані з професійною та практичною підготовкою.

До дисциплін фундаментальної психології відносять: загальну психологію, вступ в психологію; зоопсихологію і порівняльну психологію; історію психології; психологію особистості; диференціальну психологію; вікову психологію та соціальну психологію. Під час вивчення цих дисциплін майбутній психолог отримує загальну психологічну освіту, яка необхідна

ПЕДАГОГІКА

в будь-якій сфері його діяльності (Марценюк, 2014).

Знання з методології та методів психологічного дослідження набуваються студентами під час вивчення таких предметів як математичні методи в психології, експериментальна психологія, психодіагностика, психологічний практикум. Під час навчання майбутні фахівці навчаються методично правильно організовувати та проводити психологічне дослідження, після цього обробляти, аналізувати та узагальнювати результати цього дослідження, робити висновки та готувати наукові звіти (Марценюк, 2014).

Також, майбутні магістри психологи вивчають дисципліни прикладної психології. До цих дисциплін належать: педагогічна психологія, клінічна психологія, психологія управління та психологія праці. Психодіагностику, психологічне консультування, психотерапію, спеціальну психологію та психокорекцію відносять до дисциплін практичної психології, що формують відповідні знання які допоможуть їм у майбутній професійній діяльності вирішувати та розв'язувати проблемні питання (Марценюк, 2014).

При підготовці психологів до викладання психології в різних навчальних закладах освіти допомагають такі дисципліни як педагогіка та викладання психології.

Підготовка курсових і дипломних робіт, проходження практики входить, також, у програму навчання майбутніх магістрів психологів.

Практика, яку проходять майбутні фахівці в процесі навчання може бути ознайомчою, навчальною та переддипломною. Ключова мета ознайомчої практики є отримання перших знань про професію, ознайомлення з завданнями, обов'язками психолога в різних установах, закладах та організаціях (Марценюк, 2014). Навчальна практика, як правило, проводиться за фаховою спеціалізацією, а переддипломна практика стає етапом, що завершує навчання, і проводиться після засвоєння студентом теоретичних і практичних програм навчання. Програма практики та індивідуальні завдання які постають перед студентами, складає зміст практики і, зазвичай, спрямована на закріплення теоретичних знань та отримання уявлень про прийоми, як теоретичні знання можна застосовувати на практиці.

Закінчення практики студента завершується підготовкою звіту про проведену роботу, а отримані оцінки враховуються при підбитті підсумків загальної успішності студентів (Марценюк, 2014).

Все вищеперераховане дає можливість сформулювати ряд загальних вимог до змісту освіти практикуючих психологів, а саме:

- зміст освіти майбутнього психолога включає наступні рівні: загальнотеоретичні основи психології; теоретично-методичні основи конкретного напрямку психології;
- чітку диференціацію психологічної освіти на теоретичну і практичну, де теоретична психологія включає теоретико-методологічні категорії та метод; практична психологія; завдання, проблеми, і методи;
- загальнокультурну підготовку та використання життєвого досвіду психолога. В цьому аспекті, важливим є момент усвідомлення та вивчення етичних і духовних особливостей населення, з яким буде працювати майбутній магістр психології.

Важливим спрямуванням роботи практичного психолога має стати життєва ситуація людини в єднанні та взаємодії трьох компонентів: наявних зовнішніх обставин; психічних особливостей і здібностей індивіда; а також, засобів і форм взаємодії перших двох складових.

Зміст навчання обов'язково має передбачати і допомагати формувати особистісні компетенції практикуючого психолога. Вивчення практичної психології не може зводитись лише до засвоєння тільки інформації та вироблення навичок. Оскільки у майбутній професійній діяльності головним інструментом у роботі практикуючого психолога є його особистість, варто зрозуміти, що процес навчання має змінювати внутрішні психічні структури суб'єкта навчання. Ті знання, які отримує в процесі навчання майбутній магістр психології, повинні мати суб'єктивну значущість для нього. А засвоєння практичних знань має відбуватися не тільки на теоретичному рівні, а й бути пережитим на практиці (Панка & Чепелева, 2001).

Проблемі професійної підготовки майбутніх магістрів психологів присвячено багато наукових досліджень, як теоретичних так і практичних.

Крім того, в рамках окремих наук розглянуто різні факти та сформовані різні позиції і концептуальні концепції готовності до професійної діяльності.

В сучасних теоретичних психолого-педагогічних дослідженнях підґрунтям розбудови суб'єктно-орієнтованої професійної підготовки майбутніх магістрів психологів виступають загальні концепції та оригінальні технології, що розроблені в працях дослідників Д.

Богоявленської, О. Бондаренко, В. Панка, Є. Пряжнікова, Н. Пряжніков, Л. Уманець, Н. Чепелева та інших (Марценюк, 2014).

Методи та методики дослідження.

Для реалізації мети нашого дослідження та розв'язання поставлених завдань було використано комплекс методів.

До основних методів дослідження відносять теоретичний, тобто аналіз, абстрагування, узагальнення, систематизацію, моделювання, що застосовується для визначення теоретико-методологічних положень дослідження проблеми готовності до майбутньої діяльності майбутніх магістрів психологів в ЗВТО.

Результати. На основі проведеного теоретично-аналітичного аналізу уточнено зміст готовності майбутніх магістрів психологів до професійної діяльності.

Також, аналіз досліджуваної проблеми підготовки психологів в галузі спеціальної освіти засвідчив, що обрана тема є актуальною та доцільною для дослідження в подальшому.

Дискусія. Багато науковців стверджують, що професія магістр психолог, який проводить практичну діяльність у різних сферах діяльності висуває високі вимоги до тих, хто вирішив присвятити їй своє життя (Г.С. Абрамова, Ю.Є. Альошина, О.Ф. Бондаренко, Р. Джордж, Т. Крістіані, К. Роджерс, В.В. Рибалка, Г.О. Хомич та ін.). Саме тому, за час навчання у закладах вищої технічної освіти, студенти повинні не тільки набути необхідні знання з профільних дисциплін, а й сформувати позитивне ставлення до майбутньої професії, розвинути відповідні психологічні компетенції, що в свою чергу, буде сприяти успішності творчої реалізації в практичній діяльності майбутнього фахівця (С.Д. Максименко, В.Г. Панок, Н.І. Пов'якель, Н.В. Чепелева та ін.).

Виконуючи специфічні функції у своїй професійній діяльності, виходячи з тих завдань, повинен оволодіти певним рівнем розвитку професійної майстерності та відповідно розвинутою системою знань, вмінь та навичок. Професійні навички, які набуті в освітньому процесі в ЗВТО, так і в майбутній діяльності сприятимуть успішності практичної професійної діяльності магістра психолога та здатності застосовувати свої знання в своїй діяльності.

Виходячи з головних видів діяльності психолога (психологічна діагностика, корекція, консультативна діяльність) визначимо, що до ключових професійних навичок, належать:

- комунікативні навички як уміння встановлювати контакт, спілкуватися, взаємодіяти з іншими людьми та уміння аргументувати і переконувати. Коли майбутній магістр психолог здатен сприймати та розуміти індивідуальні особливості інших, вміє співпереживати та аналізувати власну поведінку, брати під контроль власні емоції в процесі спілкування;

- діагностичні навички, що полягають у здійсненні майбутніми магістрами психологами правильного проведенні тестування, опитування, прийомів психологічної корекції та інших впливів на людину, також, вміє використовувати психологічний інструментарій, адекватний задачам та особливостям праці інших людей; інтерпретувати результати психодіагностики, виявляти властивості особистості і можливості її продуктивної діяльності;

- дослідницькі навички, які полягають у вміннях виокремлювати магістром психологом психологічну проблему, організувати та проводити психологічне дослідження, після цього обробляти, аналізувати та узагальнювати отримані результати;

- дидактичні навички, основне завдання яких полягає у вміннях якісно навчати, забезпечувати розвиток та психокорекційну діяльність чи поведінку особистості та колективу, організувати соціально-психологічну роботу і особисто бути модератором у проведенні заходів;

- проектувальні та корекційні навички дають можливість майбутньому фахівцю оволодівати конкретними методами та методиками психологічної корекції, вміннями чітко визначати мету, коло завдань корекційної роботи, вибирати її стратегію та тактику; розробляти та реалізовувати корекційні програми: формувати позитивну «Я-концепцію» у клієнта, самоаналіз і адаптацію до нових реальних умов (Седих, 2008).

Розгляд представлених вище навичок дозволяє підтвердити, що свідомо та цілеспрямована діяльність майбутнього магістра психолога, як наголошує дослідниця Н.І. Пов'якель, може бути забезпеченою тільки тоді, коли є достатньо сформована система умінь та навичок регуляції та саморегуляції, що застосовують для координації арсеналу психічних можливостей у діяльності (Пов'якель, 2003).

Варто також згадати, що існує концептуальна модель особистісної готовності майбутнього магістра психолога, що ґрунтується на основі трьох взаємопов'язаних компонентів – особистісного, теоретичного і практичного, які досягли високого рівня розвитку. Так,

ПЕДАГОГІКА

особистісний компонент готовності магістра психолога до професійної діяльності включає розвиток високого рівня професійного «Я» та особистої зрілості; адекватності соціально-психологічної настанови в мотиваційній сфері щодо досягнення успіху; високого рівня комунікативних, організаторських та розумових здібностей; адекватного рівня суб'єктивного контролю, самооцінки і самоповаги; емоційної стресостійкості та впевненості у собі; розвинуту емпатію та самостійність (незалежність суджень).

На сформованість високого рівню теоретичного компоненту готовності майбутнього фахівця великий вплив має досконале володіння сукупністю психологічних та спеціальних знань щодо консультативної роботи; загальні підходи і прийоми яких використовуються в консультуванні; закономірності й способи досягнення вершин професіоналізму і творчості, стратегій діяльності психологічної служби в різних видах надання психологічної допомоги.

Сформованість практичного компоненту готовності до професійної діяльності майбутнього магістра психолога залежить від його високого рівня прояву професійних умінь і навичок, що проявляються через дії, які забезпечують успіх консультативної роботи. До цих навичок ми відносимо навички консультативної, володіння і розуміння сучасних технологій консультування; вміння організувати та проводити різні види психологічного тренінгу.

Зіставлення реально сформованих якостей психолога з показниками його ідеальної моделі дозволяють нам визначити рівень його професійної компетенції та обрати потрібну стратегію просування до вершин професіоналізму щодо оптимальної практичної діяльності, основним компонентом готовності до професійної діяльності майбутнього магістра психолога щодо професійної взаємодії є особистісний підхід.

В той же час існує визначення готовності до діяльності як «комплексної здібності», що складається з мотиваційної (прихильності до конкретної діяльності) та інструментальної (інтелектуальні та емоційні механізми регуляції діяльності) сторін (Балл, 1996). Дослідник О. Г. Асмолов, вивчаючи питання готовності до професійної праці, визначив провідне місце внутрішньої установки та професійної компетентності в структурі діяльності суб'єкта, головною функцією якої є те, що вона визначає стійкий, послідовний, цілеспрямований характер протікання діяльності (Асмолов, Г. 1990).

З приводу цього аспекту діяльності психолога, можемо сказати, що професійна готовність майбутнього психолога включає не лише знання, уміння і навички, а й набір професійно значущих індивідуальних особливостей особистості, в які динамічно вбудована ціннісно-сміслова система світосприйняття, що дає правильне орієнтування своєї діяльності та адекватне сприйняття професійних викликів із зовнішнього світу.

Як відомо, в сучасному світі професія психолога характеризується як збільшенням попиту, так і гуманістичною цінністю в суспільстві. Особливої значущості науковці надають особистісному аспекту фахової підготовки майбутнього психолога, його професійна готовність не може не включати індивідуальних особливостей майбутнього фахівця, які визначають здатність до професійної майбутньої діяльності, що проявляється в позитивному ставленні до своєї спеціальності та певний арсенал знань, умінь, навичок у відповідній галузі і підтверджується словами дослідника (Седих, 2008) К. В. Седих, що складення уявлення про професійний образ світу є невід'ємною частиною формування психологічної готовності до професійної діяльності майбутнього психолога (Седих, 2008). В той же час, на думку дослідника Є. А. Клімова, оскільки зовнішні впливи завжди діють через внутрішні, то готовність людини до дії професійної діяльності не інакше як усвідомлення нею своїх потреб, для задоволення яких необхідно активізувати особисті психічні і фізіологічні потреби.

Таким чином, розвиток зрілої особистості дорослої людини нерозривно пов'язаний з її професійним становленням і характеризується поступовим зростанням рівня суб'єктної активності, що визначає рівень її особистісного самоздійснення у різноманітних сферах життя, тобто, коли фахівець вміє відстоювати через вчинки власні індивідуальні якості.

Аналіз наукової літератури (Марценюк, 2014), що висвітлює наявність певних суперечностей, які знижують ефективність професійної підготовки майбутніх магістрів психологів, а саме: між високими вимогами суспільства до професійної компетентності магістра психолога та недостатнім рівнем їх професійної підготовки; між наявним і необхідним обсягом знань, умінь і навичок студентів спеціальності «практична психологія», дозволяє сформулювати умови успішності та професійності фахівця у будь-якій сфері, а саме, наявність таких якостей, як інформаційно-пошукова активність, соціальна відповідальність, організованість, практична спрямованість і вольова наполегливість.

Таким чином, питання готовності до майбутньої професійної діяльності є важливою психолого-педагогічною проблемою, яка потребує детального теоретичного осмислення, аналізу та практичного дослідження. Важливим аспектом в процесі професійного розвитку людини є вища освіта, від якості якої залежить успішність як окремого фахівця, і безпека та розвиток суспільства в цілому, тобто кожен майбутній спеціаліст повинен оволодіти як фундаментальними знаннями, професійними навичками, так і досвідом творчої та дослідницької діяльності для вирішення нових завдань.

При цьому варто враховувати те, що сьогодення освіта зазнає значних змін, пов'язаних із прийняттям нових державних стандартів; сучасних технічних інновацій, комп'ютеризації та розширення комунікаційних каналів і потоків у сферах виробництва, освіти та науки, що супроводжуються зміною суспільних потреб рівня та якості професіоналізму.

У контексті теоретичного розгляду нашої проблематики ми проаналізували літературу з питань професійної підготовки майбутніх магістрів психологів в закладах вищої технічної освіти і виділили важливі компоненти, які необхідні для майбутньої професійної діяльності фахівця.

Перший з цих компонентів полягає в стійких мотивах вибору професії та наявності особистісної підготовки фахівця, щоб дозволило уникнути непрофесіоналізму в майбутній професійній діяльності (О.Ф. Бондаренко, Л.М. Карамушка). До цього ж компоненту можемо віднести об'єктивну самооцінку професійно важливих якостей особистості, наявність умінь до самовиховання, самовдосконалення, врахування стану впевненості в собі, як психолога (С.В. Васьківська, Н.В. Чепелєва);

Другий компонент включає в себе установку на активні та цілеспрямовані дії, налаштування на визначену поведінку в умовах розв'язання професійних завдань (П.П. Горностай, В.Г. Панок, В.В. Рибалка), а також стан задоволеності вибором професії, практичною діяльністю, спілкуванням із учасниками психотерапевтичної взаємодії (М.А. Гуліна, З.Г. Кісарчук, Н.І. Пов'якель) (Марценюк, 2014).

Третій компонент пов'язаний з володінням теоретичних засад консультативної роботи: стадій консультування та основних теоретичних підходів (О.Ф. Бондаренко, С. Гледінг, М.А. Гуліна та ін.), різновидів консультування (Г.С. Абрамова, Ю.Є. Альошина, С. Гледінг, Р.С. Немов); психологічних та особистісних проблем особистості (О.Ф. Бондаренко); засад професійної орієнтації особистості (Г.О. Балл, В.В. Рибалка); особистісного підходу як психолого-педагогічного принципу організації профільної та професійної підготовки психолога-практика (В.В. Рибалка); принципу гуманізації в професійній підготовці особистості (Г.О. Балл); принципу суспільно-особистісного прагматизму та партнерства в професійній підготовці психологів-практиків до праці в умовах ринку (Н.А. Побірченко);

Четвертий компонент включає в себе володіння конкретними прийомами і методиками консультування: напрями у практиці консультування; навички певного теоретичного підходу у відповідному напрямку; навички у консультуванні (О.Ф. Бондаренко, С.В. Васьківська, Р. Кочюнас, Р.С. Немов та інші) (Марценюк, 2014).

Висновки. Професійна готовність до майбутньої діяльності є однією з найважливіших складових успіху в будь-якій професії. Для магістрів психології, які навчаються в закладах вищої технічної освіти, це особливо важливо, оскільки їхні знання та навички впливатимуть на життя та добробут людей, які потребують допомоги та підтримки.

Таким чином, теоретичний аналіз сучасних вітчизняних та зарубіжних психолого-педагогічних досліджень дозволяє нам зробити висновок, що готовність – це активний дієвий стан фахівця, його установка на конкретну поведінку та мобілізованість сил для виконання чітких завдань.

Професійна готовність до професійної діяльності – це необхідна та достатня умова успішної і якісної діяльності, зміст і структура якої повинні дотримуватися вимогам діяльності до станів, психічних процесів, досвіду і якостей особистості.

Готовність до майбутньої професійної психологічної діяльності визначає утворення таких необхідних установок та мотивів, які в сукупності з професійними знаннями і вміннями і якостями особистості забезпечуть можливість майбутньому фахівцю свідомо і якісно, зі знанням справи виконувати свої професійні функції.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Асмолов, А.Г. (1990). Психология личности: Учебник. М.: МГУ.
- Балл, Г.О. (1996). Формування готовності до професійної праці у контексті гуманізації освіти. Психологічні аспекти гуманізації освіти. Книга для педагога. Київ-Рівне.
- Панка, В., & Чепелева, Н. (2001). Основи практичної психології. Київ: Либідь.
- Шевченко, Н.Ф. (2002). Актуальні питання професійної підготовки психологів у системі вищої освіти. Здобутки, проблеми і перспективи. Київ: Ніка Центр.
- Крутецкий, В.А. (1972). Основы педагогической психологии. М.: Просвещение.
- Марценюк, М.О. (2014). Особливості професійної та особистісної готовності психолога до професійної діяльності. Міжнародний науковий вісник. Ужгород: ДВНЗ «УЖНУ».
- Пов'якель, Н.І. (2003). Творчі складові професійної компетентності мислення практичного психолога: особливості прояву та генезис. Психологія у ХХІ столітті: перспективи розвитку: матеріали VI Костюківських читань. – К., Т. 3.
- Іванова, О.В., Москаток, Л.М., & Корсун, С.І. (2013). Психологія. Вступ до спеціальності: навч. Посібник. К.: Центр учбової літератури.
- Саннікова, О.П. (2006). Психологические контуры личности: форма и содержание. Актуальні проблеми соціальної психології та педагогіки: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. «Тенденції розвитку психології в Україні: історія та сучасність». К.: Либідь.
- Седих, К.В. (2008). Психологія взаємодії систем: Сім'я та освітні інституції. Полтава: Довкілля-К.

REFERENCES

- Asmolv, A.H. (1990). Psykholohyia lychnosty: Uchebnyk. [Personality psychology: Textbook]. M.: MHU.
- Ball, H.O. (1996). Formuvannia hotovnosti do profesiinoi pratsi u konteksti humanizatsii osvity. Psykholohichni aspekty humanizatsii osvity. Knyha dlia pedahoha. [Formation of readiness for professional work in the context of humanization of education. Psychological aspects of humanization of education. A book for a teacher]. Kyiv-Rivne.
- Panka, V. & Chepelieva, N. (2001). Osnovy praktychnoi psykholohii. [Basics of practical psychology]. Kyiv: Lybid.
- Shevchenko, N.F. (2002). Aktualni pytannia profesiinoi pidhotovky psykholohiv u systemi vyshchoi osvity. Zdobutky, problemy i perspektyvy. [Current issues of professional training of psychologists in the system of higher education. Achievements, problems and prospects]. Kyiv: Nika Tsentr.
- Krutetskyi, V.A. (1972). Osnovi pedahohycheskoi psykholohyy. [Basics of pedagogical psychology]. M.: Prosveshchene.
- Martseniuk, M.O. (2014). Osoblyvosti profesiinoi ta osobystisnoi hotovnosti psykholoha do profesiinoi diialnosti. Mizhnarodnyi naukovyi visnyk. [Peculiarities of the psychologist's professional and personal readiness for professional activity. International Scientific Bulletin.]. Uzhhorod: DVNZ «UzhNU».
- Poviyakel, N.I. (2003). Tvorchy skladovy profesiinoi kompetentnosti myslennia praktychnoho psykholoha: osoblyvosti proiavu ta henezys. Psykholohiia u KhKhI stolitti: perspektyvy rozvytku: materialy VI Kostiukivskykh chytan. [Creative components of the professional thinking competence of a practical psychologist: features of manifestation and genesis. Psychology in the 21st century: development perspectives: materials of the 6th Kostyukiv readings]. K., T. 3.
- Ivanova, O.V., Moskatok, L.M., & Korsun, S.I. (2013). Psykholohiia. Vstup do spetsialnosti: navch. Posibnyk. [Psychology. Introduction to the specialty: education. Manual. K.: Center of educational literature]. K.: Tsentr uchbovoi literatury.
- Sannykova, O.P. (2006). Psykholohycheskye konturi lychnosty: forma y sodержanye. Aktualni problemy sotsialnoi psykholohii ta pedahohiky: materialy Vseukr. nauk.-prakt. konf. «Tendentsii rozvytku psykholohii v Ukraini: istoriia ta suchasnist» [Psychological contours of personality: form and content. Actual problems of social psychology and pedagogy: materials of science and practice conf. "Development trends of psychology in Ukraine: history and modernity"]. K.: Lybid.
- Sedykh, K.V. (2008). Psykholohiia vziaemodii system: Simia ta osvitni instytutsii. [Psychology of systems interaction: Family and educational institutions]. Poltava: Dovkillia-K.

A. Lariontseva

THEORETICAL AND ANALYTICAL DISCOURSE OF THE CONCEPT OF PROFESSIONAL READINESS FOR FUTURE ACTIVITIES OF FUTURE MASTERS OF PSYCHOLOGISTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Abstract

Goal. The article is devoted to the theoretical and analytical analysis of aspects of the professional readiness of future masters for future activities in institutions of higher technical education. The theoretical principles of the professional readiness of the future psychologist for the future activity were considered, and the views of domestic and foreign scientists were analyzed regarding the professional readiness of the future masters of psychologists in institutions of higher technical education.

Research methods. To achieve the goal, a set of methods and techniques of scientific knowledge were used in the work. Thus, to determine the essence of the concept of professional readiness, the methods that form the theoretical-analytical discourse of scientific and specialized literature on the problem of research and generalization of the obtained information are used; structural analysis; generalization of theoretical and methodological aspects of the problem; justification of the theoretical concept of the research subject; the method of logical generalization, which carries out a theoretical description of the importance of the tasks and clarification of the key concepts of the study.

The results. The theoretical aspects of the concept of "professional readiness" for future activity are revealed, which form the basis of the formation of professional competencies of the future Master of Psychology in the process of preparation for his future professional activity.

Conclusions. The problem of the professional readiness of master's psychologists for future professional activity is quite acute today, and the expansion of the field of activity of psychologists makes high demands on the personality of the specialist himself. The scale of the personality of the graduates of ZVTO should correspond to the scale of professional tasks that modern life and society pose to master psychologists, and this, at the same time, requires correction of educational programs in institutions of higher education.

Keywords: readiness; professional readiness; master's degree in psychology; psychologist; professional activity.

DOI

УДК 37.018.8:007

С. Литвинська, О. Приходько

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «НАУКОВІ КОМУНІКАЦІЇ У ФАХОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ» ДЛЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Резюме

Навчальна дисципліна «Наукові комунікації у фаховій діяльності» відіграє важливу роль у підготовці сучасних фахівців різних освітніх галузей, формуючи компетентності, важливі для ринку праці XXI ст. З огляду на це аналіз методичних підходів і практичних завдань, які знаходять своє втілення в представленому курсі, має важливе значення для удосконалення практичного контенту, що допоможе підготувати конкурентноспроможних фахівців.

Метою наукової розвідки є окреслення методичних підходів і принципів, які покладено в основу підготовки здобувачів вищої освіти за допомогою курсу «Наукові комунікації у фаховій діяльності». Визначено форми практичної роботи зі здобувачами й схарактеризовано, у який спосіб відбувається інтеграція специфічних компетентностей курсу з компетентностями, що стосуються інших освітніх програм здобувачів. У дослідженні залучено **методи** контент-аналізу, дистрибутивного аналізу лінгвістичного матеріалу, загальнонаукові (аналізу, синтезу, систематизації, узагальнення). **Результат.** Курс «Наукові комунікації у фаховій діяльності» є важливим компонентом освітньої траєкторії сучасних здобувачів вищої освіти. Він поєднує лінгвістичну спрямованість із загальними навичками в царині реалізації проєктної діяльності, у якій важливо вміти репрезентувати власні здобутки. Курс є актуальним чинником у формуванні уявлень про принципи роботи в дискурсі академічної доброчесності й водночас він допомагає ефективно та якісно систематизувати результати діяльності, інформувати про неї партнерські спільноти (донорів, грантодавців, державні інституції та ін.), щоб досягнути поставлених цілей. Курс НКФД формує не лише лінгвістичні уміння й навички з ділової комунікації, а й дає